

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงาน
ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่

ชื่อและนามสกุล นางสาวสุจิตรา นาวารัตน์

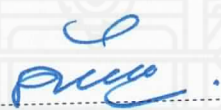
แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์

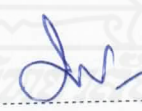
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

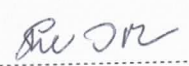
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน
2. รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศุภรรษตรา แสนวา)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

 ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานศูนย์

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่

ผู้วิจัย นางสาวสุจิตรา นาวารัตน์ รหัสนักศึกษา 2541000119 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

(สารสนเทศศาสตร์) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน

(2) รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่ (2) เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และ (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่ จำนวน 366 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบรายคู่ตามวิธีการเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้ปฏิบัติงานศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในจังหวัดกระบี่มีความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ เรื่องการแจ้งเตือนภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉินในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาเป็นการเตรียมพร้อมรับมือเรื่องพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่ปลอดภัย เส้นทางอพยพ และวิธีการอพยพ ($\bar{X} = 4.14$) และมีการเผยแพร่สารสนเทศผ่านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหอเตือนภัย ($\bar{X} = 4.00$) (2) เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานพบว่ามีความต้องการสารสนเทศไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหาและอุปสรรคของความต้องการสารสนเทศด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติในระดับมากคือ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมีลักษณะเนื้อหาที่เป็นวิชาการมากเกินไป ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมาคือความไม่ถูกต้องของข้อมูลและช่วงเวลาการเผยแพร่ไม่ทันต่อความต้องการ ($\bar{X} = 3.50$)

คำสำคัญ ความต้องการสารสนเทศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

Thesis title: Natural Disaster Information Needs of Workers at the Volunteer Civil Defense Center, Krabi Province

Researcher: Miss Sujitra Navarat; **ID:** 2541000119;

Degree: Master of Arts (Information Science);

Thesis advisors: (1) Dr. Namtip Wipawin, Associate Professor;

(2) Tadasak Wajiraprechapong, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

This research aimed (1) to study information needs in natural disasters of workers at the Volunteer Civil Defense Center, Krabi Province; (2) to compare information needs in natural disasters of workers at the Volunteer Civil Defense Center, classified by position, education level and the experience of assisting victims and (3) to study the problems and obstacles in information needs of workers at the Volunteer Civil Defense Center, Krabi Province.

This research was a survey study and the population consisted of 366 officers who work at Civil Defense Volunteers. The sample consisted of 330 officers chosen through purposive sampling. The instruments used were questionnaires. The statistics used in the this study were percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing by t-test, F-test and Scheffe's test.

The results of the study were as follows: (1) The needs for information in a state of emergency was at a high level ($\bar{X} = 4.29$), followed by the need for preparedness in hazardous zones and safe areas, evacuation routes and how to evacuate ($\bar{X} = 4.14$), and the need for broadcasting using media such as radio, television and warning tower ($\bar{X} = 4.00$). (2) Comparing the information needs classified by position, education level and experience, it was found that there is no difference. (3) The problems and obstacles of the information needs were at a high level, first with the content of information having too many technical terms ($\bar{X} = 3.56$), followed by the inaccuracy of information and late dissemination ($\bar{X} = 3.50$).

Keywords: Information needs, Natural disasters, Volunteer Civil Defense Center

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาที่ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจาก รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ศุภรสรศรา แสนวา ที่กรุณาสละเวลารับเป็น ประธานกรรมการ และให้คำแนะนำแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ นายอภิรักษ์ บัวทองจันทร์ นางสาวฉัตรนภา ประกอบกิจ และ อาจารย์ ดร. สัจจารีย์ ศิริชัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นางพัชรารัตน เสน่หา ที่กรุณาจัดการเรื่องเอกสารต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ นางภักดา รัตนพงศ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา แนะนำแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. ที่กรุณาสละเวลารอกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และ ขอขอบคุณ นายฤทธิ์ นาวารัตน์ นายโสภณ เกบุตร นางสาวรัตน นาวารัตน์ และนางสาว สุภาพร นาวารัตน์ ที่สละเวลารับเป็นทีมงานวิจัยในการไปลงพื้นที่เก็บข้อมูล กระทั่งวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา พี่น้องและครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง ที่ช่วยเหลือขณะจัดทำวิทยานิพนธ์ ทั้งคอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุจิตรา นาวารัตน์

สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับสารสนเทศ	9
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ	20
ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ	39
หน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ	60
ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัดกระบี่	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	92
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	101
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	101
การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	101
การเก็บรวบรวมข้อมูล	103
การวิเคราะห์ข้อมูล	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	106
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
สรุปการวิจัย	124
อภิปรายผล	129
ข้อเสนอแนะ	137
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	148
ก แบบสอบถาม	149
ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	160
ค หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	162
ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	166
จ แบบตอบรับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	170
ฉ รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดกระบี่	187
ช ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	191
ซ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	201
ประวัติผู้วิจัย	211

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	107
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศ	109
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศด้านวัตถุประสงค์	110
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศด้านเนื้อหา	111
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศ ด้านรูปแบบการเผยแพร่	113
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศ ด้านแหล่งสารสนเทศ	114
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสารสนเทศด้านการนำเสนอ ..	115
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามระดับการศึกษา	116
ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และ ประสบการณ์การทำงาน	117
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรค ความต้องการสารสนเทศ	118

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ	22
ภาพที่ 2.2 ตัวแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสารสนเทศ พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมค้นหาสารสนเทศ	31
ภาพที่ 2.3 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิวสัน	33
ภาพที่ 2.4 ผังโครงสร้างศูนย์ อปพร.	90

